

Συμβούλιο
της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Βρυξέλλες, 12 Νοεμβρίου 2021
(OR. en)

13761/21
ADD 3

AGRI 536
AGRIFIN 134
AGRIORG 127

ΔΙΑΒΙΒΑΣΤΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Αποστολέας:	Για τη Γενική Γραμματέα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, η κα Martine DEPREZ, Διευθύντρια
Ημερομηνία Παραλαβής:	12 Νοεμβρίου 2021
Αποδέκτης:	κ. Jeppe TRANHOLM-MIKKELSEN, Γενικός Γραμματέας του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης
Αριθ. εγγρ. Επιτρ.:	SWD(2021) 318 final
Θέμα:	ΕΓΓΡΑΦΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΤΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΔΙΑΒΟΥΛΕΥΣΗ ΜΕ ΤΑ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΜΕΝΑ ΜΕΡΗ - ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ που συνοδεύει το έγγραφο Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών Σχέδιο έκτακτης ανάγκης για τη διασφάλιση του εφοδιασμού τροφίμων και της επισιτιστικής ασφάλειας σε περιόδους κρίσεων

Διαβιβάζεται συνημμένως στις αντιπροσωπίες το έγγραφο - SWD(2021) 318 final.

συνημμ.: SWD(2021) 318 final

Βρυξέλλες, 12.11.2021
SWD(2021) 318 final

ΕΓΓΡΑΦΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΤΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ
ΔΙΑΒΟΥΛΕΥΣΗ ΜΕ ΤΑ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΜΕΝΑ ΜΕΡΗ - ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ

που συνοδεύει το έγγραφο

Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών

Σχέδιο έκτακτης ανάγκης για τη διασφάλιση του εφοδιασμού τροφίμων και της επισιτιστικής ασφάλειας σε περιόδους κρίσεων

{COM(2021) 689 final} - {SWD(2021) 317 final}

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΤΗΣ ΣΤΟΧΕΥΜΕΝΗΣ ΔΙΑΒΟΥΛΕΥΣΗΣ ΜΕ ΤΑ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΜΕΝΑ ΜΕΡΗ ΣΥΜΠΕΡΙΛΑΜΒΑΝΟΜΕΝΩΝ ΤΩΝ ΑΠΑΝΤΗΣΕΩΝ ΑΝΟΙΚΤΟΥ ΤΥΠΟΥ

Η διαβούλευση με τα ενδιαφερόμενα μέρη¹ είναι απαραίτητο μέρος της στρατηγικής της διαβούλευσης η οποία έχει καθοριστεί για την κατάρτιση σχεδίου έκτακτης ανάγκης σχετικά με τον εφοδιασμό τροφίμων και την επισιτιστική ασφάλεια στην ΕΕ. Ένα στοχευμένο ερωτηματολόγιο κατέστη διαθέσιμο από την 1η Μαρτίου έως τις 3 Μαΐου 2021 σε όλες τις επίσημες γλώσσες της ΕΕ. Στην παρούσα έκθεση συνοψίζονται οι απαντήσεις που ελήφθησαν.

1. Επισκόπηση των απαντησάντων

Στη στοχευμένη διαβούλευση δόθηκαν 253 απαντήσεις. Οι ιδιώτες παρείχαν τον υψηλότερο αριθμό απαντήσεων (45 % του συνόλου των ατόμων που απάντησαν), ακολουθούμενοι από τις εταιρείες και εμπορικές/επιχειρηματικές ενώσεις (38 % όσων απάντησαν) και άλλους χρήστες (17 % όσων απάντησαν). Οι μισές απαντήσεις από την κατηγορία «εταιρείες και εμπορικές/επιχειρηματικές ενώσεις» προήλθαν από παραγωγούς του πρωτογενούς τομέα (γεωργία και αλιεία/υδατοκαλλιέργεια) μαζί με προμηθευτές εισροών· οι άλλες απαντήσεις προήλθαν από άλλα στάδια της αλυσίδας εφοδιασμού τροφίμων.

2. Ερωτήσεις σχετικά με την ανθεκτικότητα των συστημάτων τροφίμων της ΕΕ, τους κινδύνους, τις απειλές και τα τρωτά σημεία

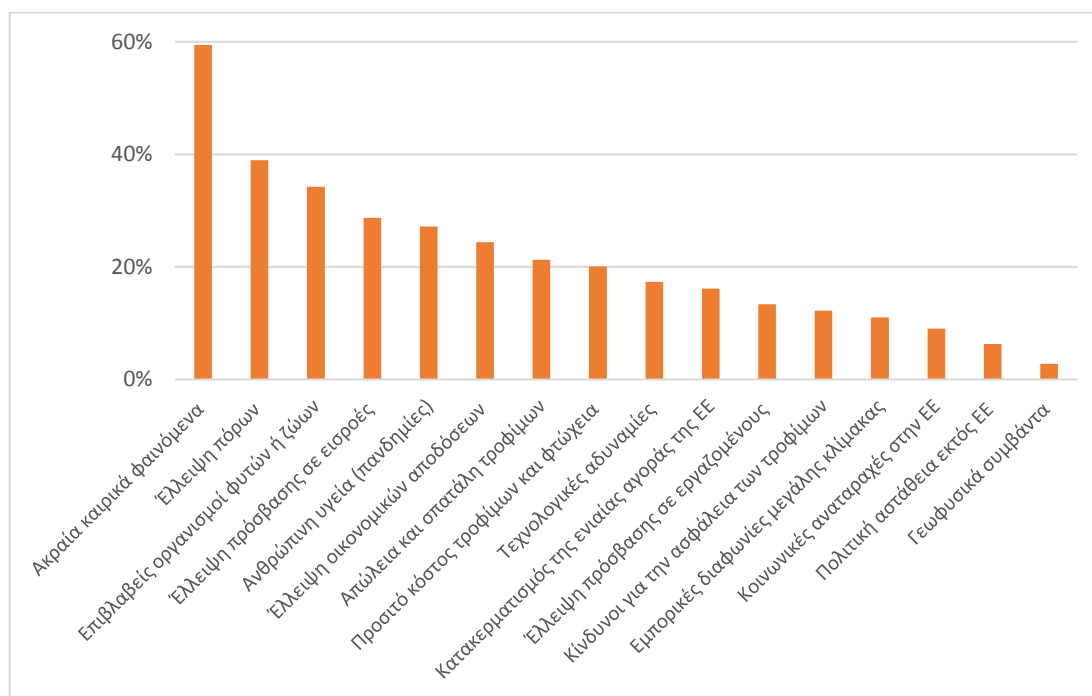
Στην ερώτηση σχετικά με τη συνολική ανθεκτικότητα του συστήματος τροφίμων της ΕΕ, πολλοί απάντησαντες (34 %) κατέταξαν το επίπεδο ανθεκτικότητάς του μεταξύ 4 και 5 σε κλίμακα από το 1 έως το 5 (όπου το 5 είναι η βαθμολογία για το «πολύ ανθεκτικό»). Αυτό το ποσοστό ήταν ακόμη υψηλότερο (59 %) μεταξύ των εταιρειών και εμπορικών ενώσεων που απάντησαν, καταδεικνύοντας με αυτόν τον τρόπο σχετικά υψηλό βαθμό εμπιστοσύνης στην ικανότητα των συστημάτων τροφίμων της ΕΕ να αντεπεξέρχονται σε κρίσεις. Μόνο το 28 % όσων απάντησαν θεωρούν το σύστημα τροφίμων της ΕΕ μη ανθεκτικό, ενώ σε ακόμη χαμηλότερο ποσοστό θεωρούν ότι δεν είναι καθόλου ανθεκτικό (5 % των εταιρειών και των εμπορικών ενώσεων).

Σχεδόν το 60 % όσων απάντησαν προσδιόρισαν την κλιματική αλλαγή και τις συνέπειές της (ακραία συμβάντα) ως μία από τις πέντε κύριες απειλές για το σύστημα τροφίμων της ΕΕ. Εκτός από τους περιβαλλοντικούς και κλιματικούς κινδύνους, σε υψηλή θέση κατατάσσονται οι κίνδυνοι που σχετίζονται με την υγεία (ανθρώπων, φυτών και ζώων) και οι εξαρτήσεις από τις εισαγωγές όσον αφορά τις εισροές και τα βασικά γεωργικά προϊόντα. Ακολουθούν οι κίνδυνοι που σχετίζονται με την πρόσβαση σε τρόφιμα και με τις τεχνολογικές αδυναμίες. Η διατάραξη της ελεύθερης κυκλοφορίας των εμπορευμάτων και των προσώπων, οι πολιτικές και γεωπολιτικές πτυχές καθώς και οι γεωφυσικές καταστροφές θεωρούνται σε μικρότερο βαθμό απειλές. Επιπλέον, οι απειλές

¹ Έχει ήδη ξεκινήσει με τη δημοσίευση χάρτη πορείας στον οποίο καθορίζονται τα υπό εξέταση θέματα (ήταν διαθέσιμος μεταξύ Δεκεμβρίου 2020 – Ιανουαρίου 2021): <https://europa.eu/!kX77kj>.

οι οποίες δεν προσδιορίζονται στο ερωτηματολόγιο συμπεριλήφθηκαν στην κατηγορία υπό τον τίτλο «άλλα», δηλαδή η συρρίκνωση των εκτάσεων που χρησιμοποιούνται για τη γεωργία, η αύξηση των περιβαλλοντικών προτύπων που περιορίζουν την παραγωγική ικανότητα, η γήρανση που οδηγεί σε μείωση του αριθμού των αγροτών και ειδικότερα των οικογενειακών γεωργικών εκμεταλλεύσεων.

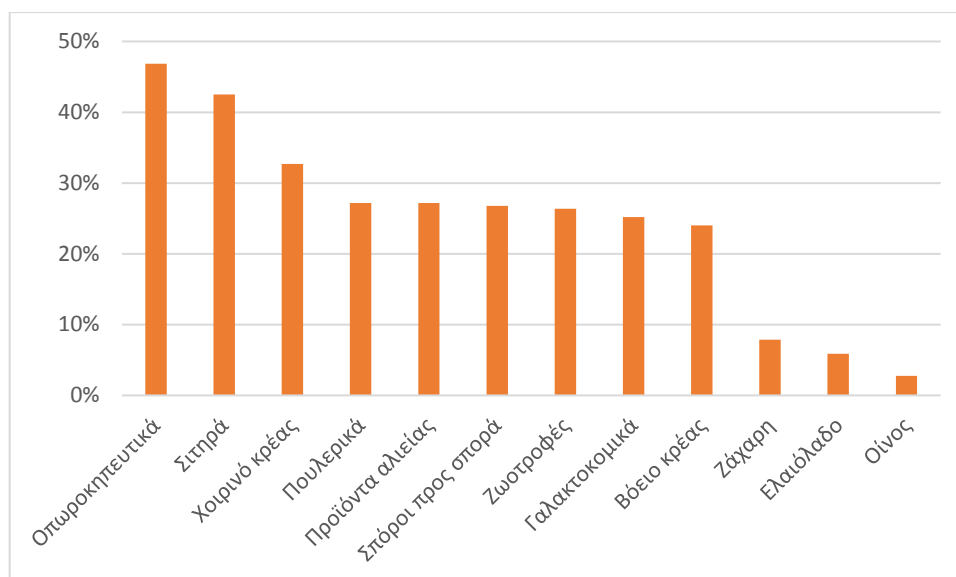
Γράφημα 1: Κυριότερες απειλές για το σύστημα τροφίμων της ΕΕ τις οποίες επέλεξαν οι απαντήσαντες (πολλαπλές απαντήσεις)

Στην ερώτηση σχετικά με τα τρωτά σημεία των σταδίων της αλυσίδας εφοδιασμού τροφίμων, πάνω από το 60 % όσων απάντησαν ανέφεραν ότι η πρωτογενής παραγωγή είναι ευάλωτο στάδιο. Παρόλο που το ήμισυ των ατόμων που απάντησαν θεωρεί ευάλωτες και τις δραστηριότητες παροχής εισροών, αυτό φαίνεται να ισχύει σε μικρότερο βαθμό (25 - 40 % όσων απάντησαν) για το εμπόριο, τις μεταφορές, την εφοδιαστική και τη μεταποίηση. Τα τελικά σημεία (λιανικό εμπόριο, υπηρεσίες εστίασης) των αλυσίδων εφοδιασμού τροφίμων δεν θεωρούνται ευάλωτα (λιγότερο από το 10 % όσων απάντησαν).

Οι τομείς που θεωρούνται περισσότερο εκτεθειμένοι σε κινδύνους είναι οι τομείς των οπωροκηπευτικών και των σιτηρών, με περισσότερο από το 40 % όσων απάντησαν να τους κατατάσσουν μεταξύ των πλέον ευάλωτων. Ακολουθούν το κρέας, τα προϊόντα αλιείας και οι εισροές (ζωοτροφές και σπόροι προς σπορά) με ποσοστό 25 έως 30 % όσων απάντησαν, ενώ η ζάχαρη, το ελαιόλαδο και ο οίνος δεν κατατάσσονται από πολλούς μεταξύ των πλέον ευάλωτων τομέων (λιγότερο από το 10 % όσων απάντησαν).

Γράφημα 2: Τομείς που θεωρούνται ως οι πλέον εκτεθειμένοι σε κινδύνους

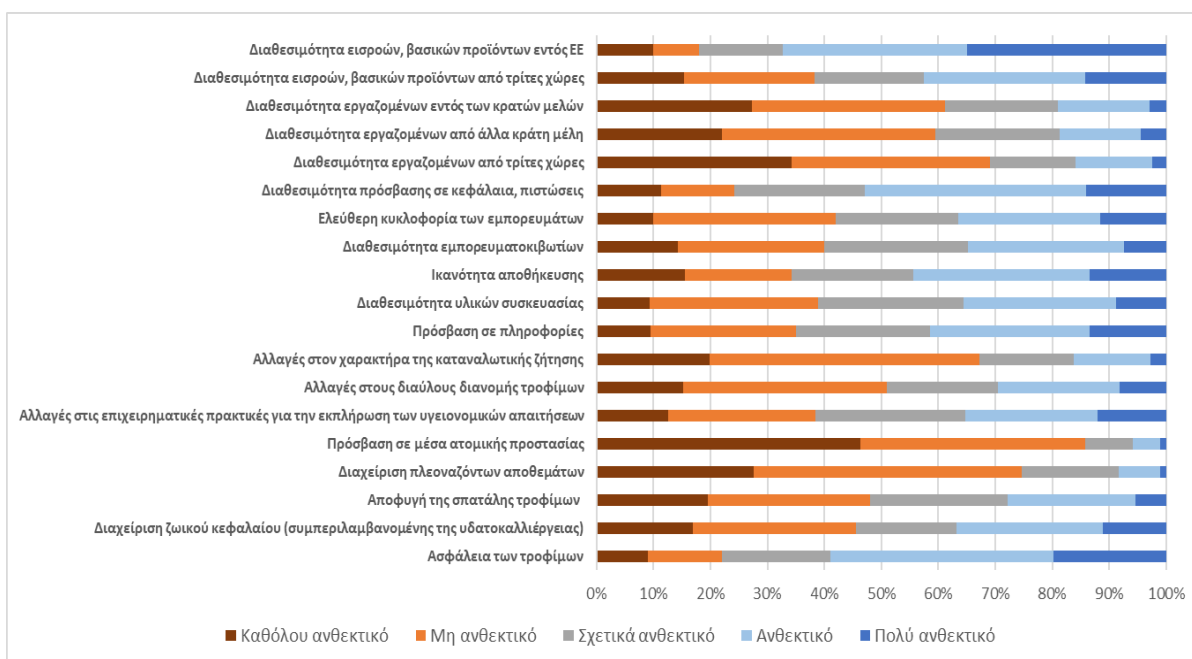
3. Ερωτήσεις σχετικά με τα διδάγματα που αντλήθηκαν από την κρίση λόγω της νόσου COVID-19

Η αντίληψη για την ανθεκτικότητα των συστημάτων τροφίμων της ΕΕ στα αρχικά στάδια της πανδημίας COVID-19 δεν διαφέρει σημαντικά από τη συνολική αντίληψη που αναφέρθηκε ανωτέρω, καθώς το 35 % όσων απάντησαν κατατάσσει τα συστήματα μεταξύ 4 (ανθεκτικά) και 5 (πολύ ανθεκτικά) σε κλίμακα από το 1 έως το 5, και το 25 % τα αξιολογεί ως μη ανθεκτικά ή καθόλου ανθεκτικά.

Από μια πιο προσεκτική μελέτη των διαφόρων πτυχών των συστημάτων τροφίμων της ΕΕ, προκύπτει ότι η πρόσβαση σε μέσα ατομικής προστασίας (85 % όσων απάντησαν), η διαχείριση του πλεονάζοντος αποθέματος (75 % όσων απάντησαν) και η διαθεσιμότητα εργαζομένων από χώρες εκτός της ΕΕ (69 % όσων απάντησαν) θεωρήθηκαν ως τα λιγότερο ανθεκτικά πεδία του τομέα των τροφίμων (μη ανθεκτικά ή καθόλου ανθεκτικά).

Η διαθεσιμότητα εισροών (σπόρων προς σπορά, ζωοτροφών, λιπασμάτων κ.λπ.), βασικών προϊόντων και αγροδιατροφικών προϊόντων από την ΕΕ, η συνολική επισιτιστική ασφάλεια εντός της ΕΕ και η πρόσβαση σε κεφάλαια και πιστώσεις, θεωρήθηκαν κατά κύριο λόγο ανθεκτικά έως πολύ ανθεκτικά πεδία (με 67 %, 59 % και 53 % όσων απάντησαν, αντίστοιχα).

Γράφημα 3: Αξιολόγηση της ανθεκτικότητας των συστημάτων τροφίμων της ΕΕ κατά τη διάρκεια της πανδημίας COVID-19 σε διάφορα πεδία

Τα ακόλουθα τρία μέτρα των δημόσιων αρχών κατατάχθηκαν υψηλότερα όσον αφορά τη χρησιμότητά τους (χρήσιμα ή πολύ χρήσιμα) στα αρχικά στάδια της πανδημίας COVID-19:

- (i) μέτρα για την προστασία της ενιαίας αγοράς: μέτρα που επιτρέπουν την ελεύθερη κυκλοφορία των εμπορευμάτων (ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με τις πράσινες λωρίδες), από το 54 % του συνόλου των ατόμων που απάντησαν,
- (ii) μέτρα για την προστασία των εργαζομένων στην αλυσίδα εφοδιασμού (π.χ. διαθεσιμότητα προστατευτικού εξοπλισμού) από το 52 % όσων απάντησαν,
- (iii) μέτρα για την προώθηση βραχείων αλυσίδων εφοδιασμού και/ή τοπικών ή περιφερειακών τροφίμων από το 48 % όσων απάντησαν.

Άλλα μέτρα κρίθηκαν επίσης χρήσιμα, όπως η διοχέτευση των πλεονασμάτων τροφίμων σε δωρεές για την αποφυγή της σπατάλης τροφίμων, η διασφάλιση της ελεύθερης κυκλοφορίας των εργαζομένων ή η σαφής επικοινωνία, όπως συνέβη στην περίπτωση των ερωτήσεων και απαντήσεων που δημοσιεύθηκαν σχετικά με την ασφάλεια των τροφίμων². Η χρηματοδοτική στήριξη από τα κράτη μέλη και την ΕΕ, χάρη στους προσωρινούς πιο ευέλικτους κανόνες για τις κρατικές ενισχύσεις, θεωρήθηκε επίσης πολύ χρήσιμη από το 38 % (κράτη μέλη) και το 31 % (ΕΕ) όσων απάντησαν, αντίστοιχα. Μια μικρή μειονότητα ατόμων που απάντησαν θεώρησε χρήσιμη την απαγόρευση των προωθητικών ενεργειών σε επίπεδο λιανικής.

Γράφημα 4: Αξιολόγηση της χρησιμότητας των μέτρων που ελήφθησαν από τις δημόσιες αρχές κατά τη διάρκεια της πανδημίας COVID-19 [ποσοστό (%) των απαντησάντων που τα αξιολογούν ως πολύ χρήσιμα]

² https://ec.europa.eu/food/system/files/2020-04/biosafety_crisis_covid19_qandas_el.pdf.

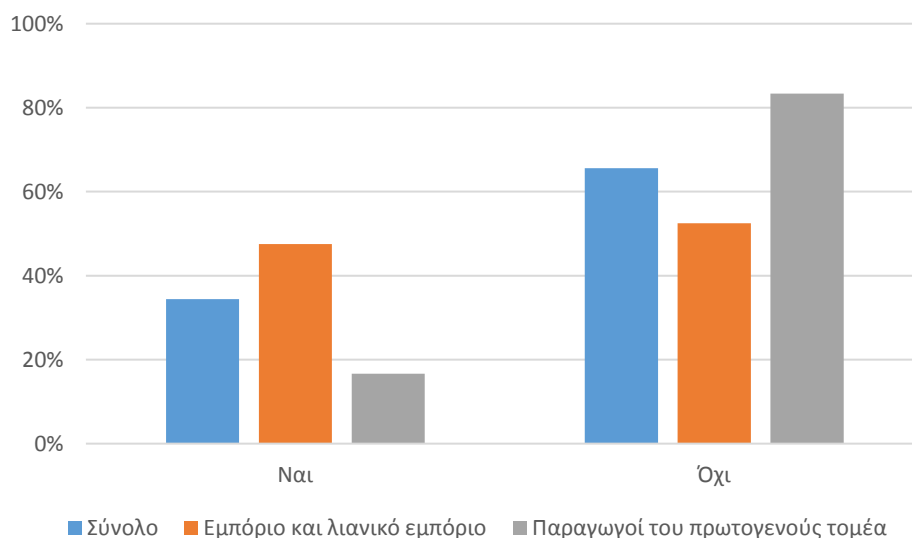
Τα μέτρα που εφαρμόστηκαν από τον ιδιωτικό τομέα θεωρήθηκαν επίσης χρήσιμα (από ποσοστό άνω του 40 % όσων απάντησαν), όπως η επικοινωνία και η ανταλλαγή πληροφοριών μέσω επιχειρηματικών ενώσεων, η συνεργασία με τις δημόσιες αρχές σε κρίσιμα ζητήματα της αλυσίδας εφοδιασμού, η συνεργασία μεταξύ ενδιαφερόμενων μερών που βρίσκονται σε διαφορετικά στάδια της αλυσίδας εφοδιασμού τροφίμων και εντός του ίδιου σταδίου, η χρήση της τεχνολογίας των πληροφοριών για τις εμπορικές συναλλαγές (για παράδειγμα, άμεσες διαδικτυακές πωλήσεις ή πλατφόρμες για τη διασύνδεση των προμηθευτών που διαθέτουν πλεονάσματα τροφίμων με τράπεζες τροφίμων ή άλλες οργανώσεις).

Ζητήθηκε επίσης από τους απαντήσαντες που εμπίπτουν στις κατηγορίες εταιρειών και εμπορικών ενώσεων να αξιολογήσουν τις δυσκολίες που αντιμετώπισαν κατά την πανδημία COVID-19. Οι εταιρείες και οι εμπορικές ενώσεις διαπίστωσαν ότι τόσο οι εμπορικές ροές εντός της ΕΕ όσο και εκτός ΕΕ διαταράχθηκαν σημαντικά, καθώς περισσότεροι από το ένα τέταρτο όσων απάντησαν θεωρούν ότι η διασυνοριακή διακίνηση εμπορευμάτων, εντός ή εκτός ΕΕ, ήταν πολύ δυσκολότερη απ' ό,τι συνήθως. Μεγαλύτερο ποσοστό ατόμων που απάντησαν, ωστόσο, διαπίστωσε ότι η διακίνηση εμπορευμάτων εκτός της ΕΕ (εξαγωγές και εισαγωγές) επηρεάστηκε λιγότερο σε σύγκριση με τις εμπορικές ροές εντός της ΕΕ. Προσδιόρισαν, ως άλλες σημαντικές δυσκολίες, τη διασυνοριακή κυκλοφορία εργαζομένων (ιδιαίτερα όσον αφορά τους εργαζόμενους τρίτων χωρών, όπως οι εποχιακοί εργαζόμενοι στον γεωργικό τομέα), τις απροσδόκητες δαπάνες που προκλήθηκαν από την υγειονομική κρίση, ιδίως όσον αφορά την πρόσβαση σε προστατευτικό υλικό και τη διαταραχή που προκλήθηκε από το κλείσιμο των δραστηριοτήτων του κλάδου της φιλοξενίας και της εστίασης και των συναφών αγορών. Οι απαντήσαντες ανέφεραν επίσης ότι οι δυσχέρειες εφοδιαστικής (μεταφορές) και η ανάγκη ενημέρωσης από τις δημόσιες αρχές αποτέλεσαν σημαντική δυσκολία αλλά σε μικρότερο βαθμό. Η πρόσβαση σε εισροές και υπηρεσίες (συμπεριλαμβανομένων των πληροφοριών) καθώς και η εξεύρεση νέων διεξόδων, όπως το ηλεκτρονικό εμπόριο, η αξιοποίηση ως μη edwddima προϊόντα ή οι δωρεές σε τράπεζες τροφίμων θεωρήθηκαν λιγότερο προβληματικές. Η έλλειψη εναρμόνισης μεταξύ των κρατών μελών δεν θεωρήθηκε μείζον ζήτημα.

4. Ερωτήσεις σχετικά με την ετοιμότητα και το σχέδιο έκτακτης ανάγκης για τον εφοδιασμό τροφίμων και την επισιτιστική ασφάλεια στην ΕΕ

Οι εταιρείες και εμπορικές/επιχειρηματικές ενώσεις (στο εξής: οικονομικοί φορείς, 38 % του συνολικού αριθμού όσων απάντησαν) ερωτήθηκαν αν διέθεταν σχέδια διαχείρισης κινδύνων ή έκτακτης ανάγκης πριν από την πανδημία. Μόνο το ένα τρίτο των οικονομικών φορέων διέθεταν σχέδια έκτακτης ανάγκης πριν από την πανδημία. Το ποσοστό αυτό ήταν ακόμη χαμηλότερο στους παραγωγούς του πρωτογενούς τομέα (γεωργία, αλιεία), φτάνοντας το 17 %. Σχεδόν οι μισοί (45 %) από όσους διέθεταν τέτοια σχέδια τα θεώρησαν χρήσιμα έως πολύ χρήσιμα, ενώ λιγότερο από το 10 % εξ' αυτών τα θεώρησε μη χρήσιμα.

Γράφημα 5: Ποσοστό οικονομικών φορέων με σχέδια διαχείρισης κινδύνου / έκτακτης ανάγκης πριν από την πανδημία COVID-19

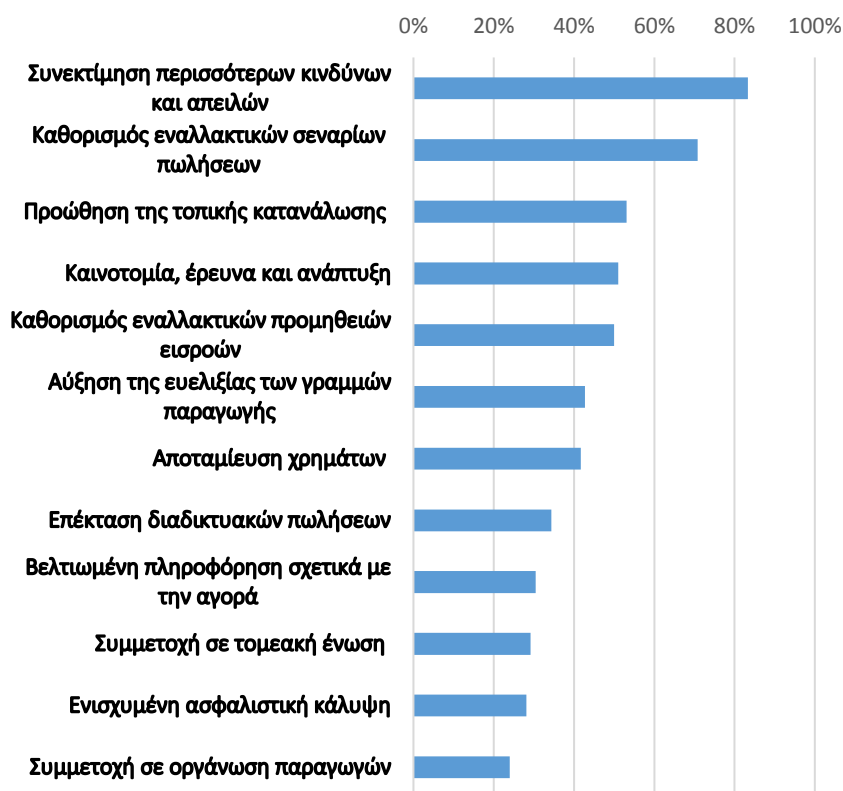

Μια μικρή πλειονότητα εταιρειών και εμπορικών οργανώσεων (53 %) που απάντησαν στο ερωτηματολόγιο θεωρούν ότι είναι καλά έως πολύ καλά προετοιμασμένες για πιθανές διαταραχές σε περίπτωση κρίσης. Ωστόσο, υπάρχει διαφορά μεταξύ των οικονομικών φορέων στον τομέα του εμπορίου και της λιανικής που αισθάνονται σιγουριά για το επίπεδο ετοιμότητάς τους σε ποσοστό 57 %, ενώ μικρό μόνο μερίδιο των οικονομικών φορέων του πρωτογενούς τομέα παραγωγής (γεωργία, αλιεία) αισθάνονται προετοιμασμένοι (26 %).

Οι προσεγγίσεις των οικονομικών φορέων όσον αφορά τη διαχείριση κινδύνων και τον σχεδιασμό έκτακτης ανάγκης είναι πιθανό να αλλάξουν μετά τις πανδημίες, ειδικότερα με τη συνεκτίμηση ευρύτερου φάσματος κινδύνων και απειλών (83 % των οικονομικών φορέων που απάντησαν) και με τον καθορισμό εναλλακτικών σεναρίων πωλήσεων σε περίπτωση κλεισίματος ή διατάραξης της αγοράς (71 % των οικονομικών φορέων που απάντησαν). Η προώθηση των τοπικών πωλήσεων και των διαδικτυακών πωλήσεων αναφέρονται επίσης ως εναλλακτικοί δίαυλοι πωλήσεων που πρέπει να αναπτυχθούν. Η πλειονότητα όσων απάντησαν έδειξε επίσης ενδιαφέρον για τα σχέδια Β σχετικά με την αγορά εισροών ή για τις επενδύσεις στην έρευνα και την ανάπτυξη. Άλλες λιγότερο

προτιμώμενες προσεγγίσεις, οι οποίες επιλέχθηκαν από λιγότερο από το 30 % των οικονομικών φορέων που απάντησαν, αφορούν την αγορά ενισχυμένης ασφαλιστικής κάλυψης ή την ένταξη σε συλλογικές δομές. Η πρόσβαση σε περισσότερες πληροφορίες επίσης δεν αναφέρθηκε από πολλούς απαντήσαντες, όμως η πρόσβαση σε πληροφορίες σχετικά με την αγορά θεωρείται ήδη καλή.

Γράφημα 6: Προσεγγίσεις διαχείρισης κινδύνου των οικονομικών φορέων οι οποίες άλλαξαν μετά την πανδημία COVID-19

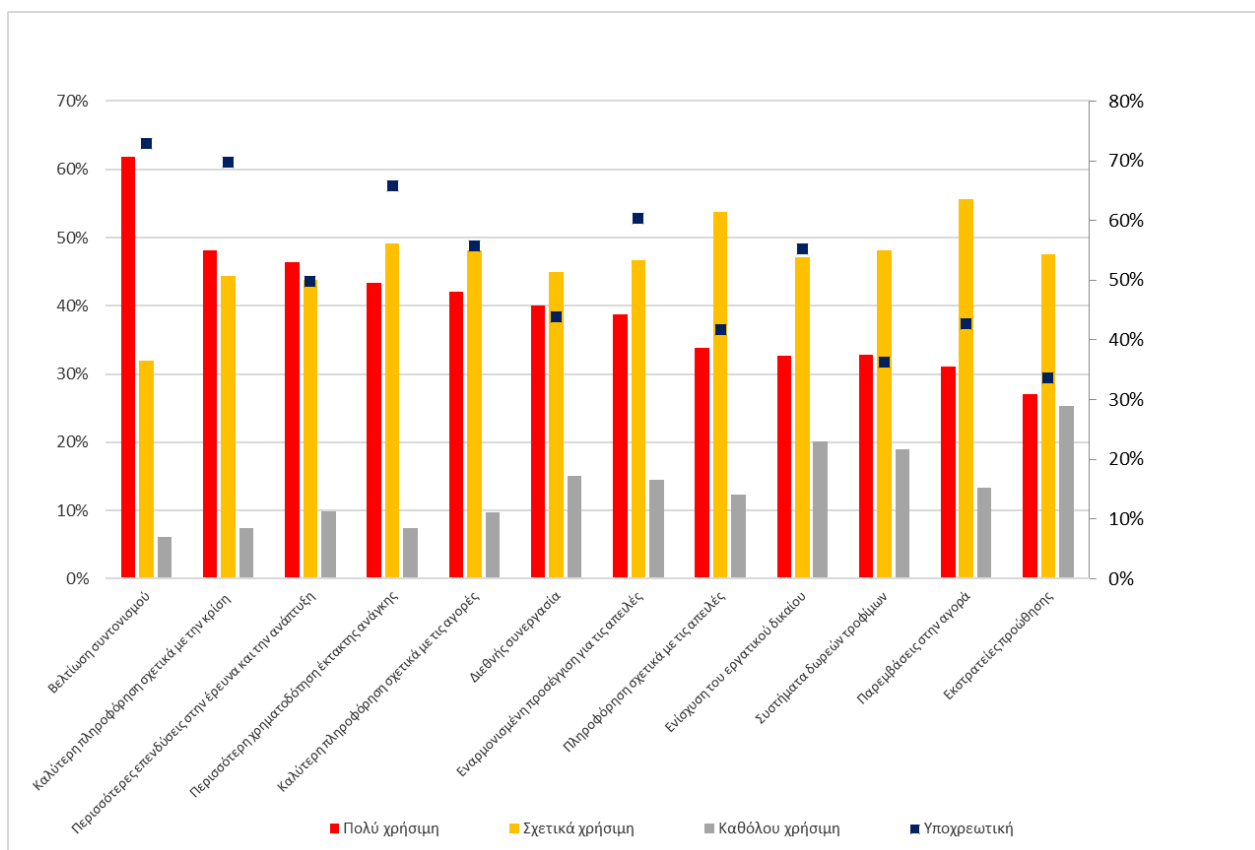
Στην ερώτηση σχετικά με το πού πιστεύουν ότι η περαιτέρω δράση της ΕΕ θα ήταν περισσότερο χρήσιμη ώστε να είναι καλύτερα προετοιμασμένοι, η πλειονότητα του συνόλου των ατόμων που απάντησαν (περισσότερο από 60 %) θεώρησαν πολύ χρήσιμη τη «Βελτίωση του συντονισμού και της επικοινωνίας». Οι άλλες προτάσεις τις οποίες οι οικονομικοί φορείς θεώρησαν πολύ χρήσιμες περιλαμβάνουν την πληροφόρηση σχετικά με τις εξελίξεις της κρίσης (48 %), σχετικά με τις εξελίξεις στην αγορά (42 %) και σχετικά με τις απειλές (34 %). Αυτή η έκκληση για περισσότερη πληροφόρηση γίνεται ακόμη περισσότερο αισθητή μεταξύ των παραγωγών του πρωτογενούς τομέα. Τόσο η ενίσχυση της συνεργασίας και του συντονισμού όσο και η καλύτερη πληροφόρηση σχετικά με τις εξελίξεις των κρίσεων είναι τα πεδία στα οποία οι απαντήσαντες θεωρούν ότι είναι εντονότερη η ανάγκη θέσπισης υποχρεωτικών μέτρων σε επίπεδο ΕΕ (άνω του 70 % όσων απάντησαν). Η χρηματοδότηση και οι επενδύσεις κρίνονται επίσης αρκετά χρήσιμες, για σκοπούς έκτακτης ανάγκης ή για την έρευνα και την ανάπτυξη.

Υποστηρίζεται επίσης η ενισχυμένη συνεργασία με τη διεθνή κοινότητα και η εναρμόνιση των προσεγγίσεων για τις απειλές εντός της ΕΕ. Η εν λόγω εναρμόνιση

επικροτείται ιδιαίτερος από το 60 % των οικονομικών φορέων του τομέα εμπορίου τροφίμων και του λιανικού εμπορίου (το 60 % την έκριναν πολύ χρήσιμη).

Οι απαντήσαντες θεώρησαν σχετικά λιγότερο χρήσιμες τις παρεμβάσεις στην αγορά, τις προωθητικές εκστρατείες, την ενίσχυση του εργατικού δικαίου και τη διατήρηση των δωρεών τροφίμων.

Γράφημα 7: Χρησιμότητα περαιτέρω δράσης για τον εφοδιασμό τροφίμων και την επισιτιστική ασφάλεια και της υποχρεωτικής δράσης της ΕΕ

Τέλος, οι συμμετέχοντες στο στοχευμένο ερωτηματολόγιο απάντησαν σε ερώτηση σχετικά με πιθανά στοιχεία τα οποία θα μπορούσαν να ενσωματωθούν σε ένα σχέδιο έκτακτης ανάγκης της ΕΕ για τη διασφάλιση του εφοδιασμού τροφίμων και της επισιτιστικής ασφάλειας στην ΕΕ. Οι απαντήσαντες κατέταξαν τον βαθμό συνάφειας ενός καταλόγου προτάσεων σε κλίμακα από το 1 (μη συναφές) έως το 5 (πολύ συναφές). Στο γράφημα 8 κατωτέρω παρουσιάζεται η μέση βαθμολογία κάθε πρότασης η οποία κυμαίνεται μεταξύ 3,2 και 4,3.

Τρία θέματα εμφανίζονται σε υψηλή θέση στις απαντήσεις. Αυτά αφορούν:

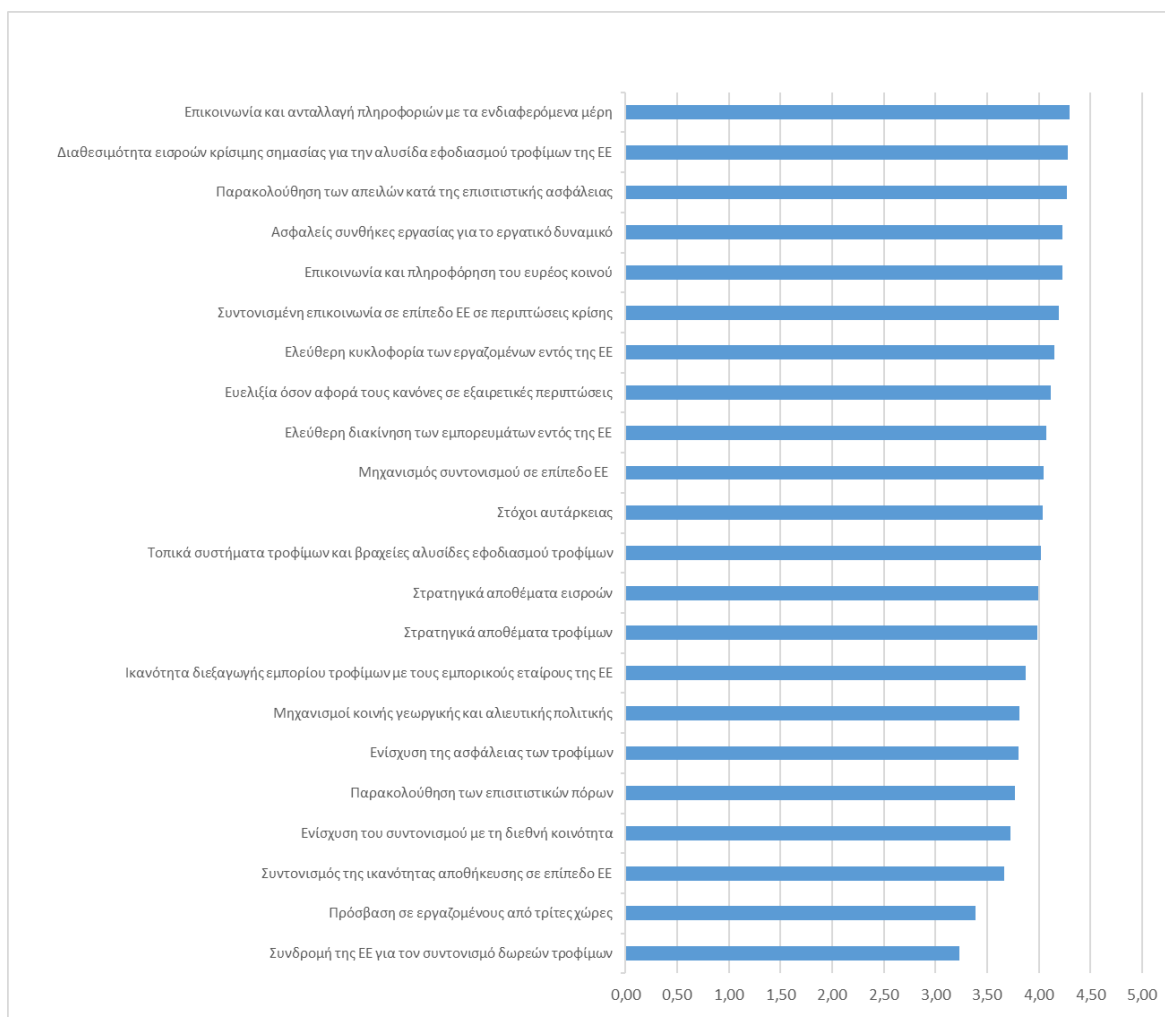
α) την ανάγκη συντονισμένης επικοινωνίας και πληροφόρησης των συντελεστών της αλυσίδας εφοδιασμού και του ευρέος κοινού·

β) τη χαρτογράφηση των τρωτών σημείων και ειδικότερα όσον αφορά τη διαθεσιμότητα βασικών εισροών·

γ) τη διαθεσιμότητα και την προστασία των εργαζομένων.

Άλλες προτάσεις, όπως η ύπαρξη γενικού μηχανισμού συντονισμού, η ανάγκη διατήρησης της ελεύθερης διακίνησης των εμπορευμάτων και η ευελιξία στην εφαρμογή κανόνων και πολιτικών σε περιόδους κρίσης λαμβάνουν υψηλή βαθμολογία. Η διατήρηση στρατηγικών αποθεμάτων ή η παρακολούθηση των επιπέδων αυτόρκειας έπονται των προαναφερθέντων στοιχείων. Προτάσεις οι οποίες έτυχαν μικρότερης υποστήριξης (παρόλο που εξακολουθούν να έχουν μέση βαθμολογία 3 ή υψηλότερη, δηλαδή μάλλον συναφείς) αφορούν τη διεθνή συνεργασία, τον συντονισμό των δυνατοτήτων αποθήκευσης ή τις δωρεές τροφίμων.

Γράφημα 8: Μέση βαθμολογία των στοιχείων που πρέπει να συμπεριληφθούν σε ένα σχέδιο έκτακτης ανάγκης (από το 1 – μη συναφές έως το 5 – πολύ συναφές)

5. Σύνοψη των γραπτών παρατηρήσεων που υπέβαλαν οι απαντήσαντες

Είκοσι τρεις απαντήσαντες [ΜΚΟ, οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών, κυβερνητικά όργανα, εκπρόσωποι του κλάδου από τις χώρες της ΕΕ και εκτός αυτής (CH)] επισύναψαν έγγραφα στις απαντήσεις τους στο ερωτηματολόγιο.

Οι περισσότεροι συνεισφέροντες υποστηρίζουν την πρωτοβουλία της Επιτροπής και πιστεύουν ότι όλοι οι ενεργοί παράγοντες της αλυσίδας εφοδιασμού τροφίμων έχουν να διαδραματίσουν σημαντικό ρόλο σε περιόδους κρίσης.

Όσον αφορά τη διαδικασία, σε πολλές απαντήσεις υπογραμμίζεται η σημασία του καλού **συντονισμού** μεταξύ των κρατών μελών και των θεσμικών οργάνων της ΕΕ:

- δημιουργία μόνιμου φόρουμ διαχείρισης κρίσεων το οποίο θα μπορούσε να χρησιμεύσει ως πλατφόρμα για τους αντιπροσώπους οι οποίοι εκπροσωπούν την Επιτροπή, τα κράτη μέλη και όλους τους συντελεστές του τομέα των τροφίμων·
- ίδρυση κεντρικού σημείου επαφής για τη διασφάλιση της υποβολής εκθέσεων σχετικά με την επισιτιστική κρίση, μεταξύ άλλων και στις παγκόσμιες αγορές·
- ανάπτυξη ειδικών πρωτοκόλλων, παραδείγματος χάριν για να μπορεί να γίνει διάκριση μεταξύ επισιτιστικού συμβάντος και επισιτιστικής κρίσης, για τον τρόπο/χρόνο αναφοράς με σκοπό την έγκαιρη προειδοποίηση κ.λπ.·
- δημιουργία ανοιχτής ψηφιακής πλατφόρμας μέσω της οποίας θα είναι δυνατή η ανταλλαγή βέλτιστων πρακτικών διαχείρισης κινδύνων οι οποίες υπάρχουν σε εθνικό και ενωσιακό επίπεδο·
- συμμετοχή όλων των ενδιαφερόμενων μερών της αλυσίδας ζωοτροφών και τροφίμων·
- διασφάλιση της επαρκούς ανάπτυξης της ικανότητας έγκαιρου εντοπισμού και διαχείρισης επισιτιστικών κρίσεων·
- προσδιορισμός και οικοδόμηση δικτύου εμπειρογνώσας για τη διαχείριση κρίσεων σε τομεακό επίπεδο, μεταξύ άλλων και σε διεθνές επίπεδο και σε οργανισμούς τροφίμων.

Ορισμένα ενδιαφερόμενα μέρη δίνουν έμφαση στον καίριο ρόλο της **επικοινωνίας** κατά τη διαχείριση κρίσεων:

- ανάγκη για βελτιωμένη, επιστημονικά τεκμηριωμένη ενημέρωση από τα κράτη μέλη και την ΕΕ·
- ανάγκη για γραφείο υποστήριξης σε θέματα επικοινωνίας.

Στις απαντήσεις των ενδιαφερόμενων μερών αναφέρονται πολλά ζητήματα τα οποία θα μπορούσαν να εξεταστούν, τα κυριότερα από τα οποία είναι τα εξής:

- **Λειτουργία της ενιαίας αγοράς.**
 - Οι συνοριακοί έλεγχοι εντός της ενιαίας αγοράς και στους λιμένες θεωρούνται απειλή για την επισιτιστική ασφάλεια.
 - Οι πράσινες λωρίδες για τη μεταφορά τροφίμων και ζωοτροφών θεωρούνται απαραίτητες για την αποφυγή επισιτιστικής κρίσης.
 - Ο κλάδος των τροφίμων και των ζωοτροφών πρέπει να εμπίπτει στην κατηγορία των «κρίσιμων ή βασικών» δραστηριοτήτων και να υπόκειται σε εξαιρέσεις από τους περιορισμούς της ελεύθερης κυκλοφορίας.
 - Θα πρέπει να δοθεί έμφαση στα στάδια της μεταφοράς και της εφοδιαστικής: η μεταφορά τροφίμων και εμπορευμάτων οδήγησαν σε καθυστερήσεις και αυξήσεις στο κόστος μεταφοράς.
 - Η εκτενέστερη χρήση ψηφιακών εργαλείων μπορεί να συμβάλει στην ομαλότερη εκτέλεση των συνοριακών διαδικασιών, για παράδειγμα, επιτρέποντας τα ηλεκτρονικά αντίγραφα πιστοποιητικών.

- **Ζητήματα εφοδιασμού τροφίμων και εισροών.**
 - Υποστήριξη των κατασκευαστών ώστε να αυξήσουν τις βασικές προμήθειες πρόσθετων υλών ζωοτροφών κρίσιμης σημασίας.
 - Διασφάλιση της ασφάλειας των σπόρων και του εφοδιασμού σπόρων σε περιόδους κρίσεων.
 - Ουσιαστική αύξηση της παραγωγής υδατοκαλλιέργειας στην Ευρωπαϊκή Ένωση.
 - Υποστήριξη της μεταστροφής προς μια πιο φυτική παραγωγή για ανθρώπινη κατανάλωση και της ανάπτυξης εναλλακτικών πηγών πρωτεϊνών.
 - Ενίσχυση ορισμένων διατάξεων για την καλή μεταχείριση των ζώων (διασφάλιση της συνέχισης της κτηνιατρικής περίθαλψης σε περιόδους κρίσεων κ.λπ.).
- **ΚΓΠ και άλλα νομοθετικά μέσα.**
 - Τα ορθώς σχεδιασμένα και στοχευμένα μέσα της ΚΓΠ, η επάρκεια κονδυλίων του προϋπολογισμού, ο σαφής μηχανισμός ενεργοποίησης βάσει αντικειμενικών κριτηρίων τα οποία πρέπει να καθοριστούν και η ευελιξία είναι τα βασικά στοιχεία που επισημαίνονται από πολλές απαντήσεις.
 - Το πλαίσιο για τις κρατικές ενισχύσεις και οι παρεκκλίσεις από τους κανόνες ανταγωνισμού θα πρέπει να εξακολουθήσουν να είναι προσωρινού χαρακτήρα.

- **Εργατικά ζητήματα.**

- ο Οι εποχικοί εργαζόμενοι και οι διασυνοριακοί εργαζόμενοι χαρακτηρίζονται ως «προσωπικό σε θέσεις κρίσιμης σημασίας» (διασφαλίζοντας ότι οι εργαζόμενοι μπορούν να φτάσουν στον χώρο εργασίας τους)³.
- ο Δημιουργία ευκαιριών για τη διευκόλυνση της πρόσβασης των γεωργών σε εναλλακτικό εργατικό δυναμικό, συμπεριλαμβανομένης της προσέλκυσης εργαζομένων που απολύθηκαν από άλλους τομείς
- ο Παροχή προστατευτικού εξοπλισμού σε εργαζόμενους της αλυσίδας εφοδιασμού.

- **Διαφάνεια.**

- ο Διασφάλιση της διαφάνειας της αγοράς με έγκαιρη παροχή πληροφοριών σχετικά με την αγορά για την αποφυγή αγορών πανικού και την οικοδόμηση εμπιστοσύνης στις αγορές.
- ο Αξιόπιστες πληροφορίες για τη δημόσια υγεία θα πρέπει να παρέχονται εγκαίρως από δημόσιες αρχές όπως η Ευρωπαϊκή Αρχή για την Ασφάλεια των Τροφίμων (EFSA), ο Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας (ΠΟΥ) και το Ευρωπαϊκό Κέντρο Πρόληψης και Ελέγχου Νόσων (ECDC).
- ο Περαιτέρω ανάπτυξη εργαλείων ανάλυσης, ικανών να εντοπίζουν πιθανές ελλείψεις σε κρίσιμες πρώτες ύλες και να εκτελούν αξιολόγηση των τρωτών σημείων.
- Ο ρόλος του **διεθνούς εμπορίου** έχει κατηγοριοποιηθεί κυρίως ως μέρος της λύσης για την επισιτιστική ασφάλεια παρά ως μέρος του προβλήματος, και όχι μόνο όσον αφορά τα τρόφιμα αλλά και την παροχή των απαραίτητων εισροών.
 - ο Ανάγκη εφαρμογής της συμφωνίας του ΠΟΕ για τη διευκόλυνση του εμπορίου και των αποθεμάτων επισιτιστικής ασφάλειας που συνάδουν με τον ΠΟΕ.
 - ο Σπουδαιότητα των διμερών και πολυμερών εμπορικών συμφωνιών για τον περιορισμό των εμπορικών περιορισμών (π.χ. εξαγωγικοί περιορισμοί) στα τρόφιμα.

Αρκετές οντότητες που δραστηριοποιούνται στον τομέα της **συσκευασίας τροφίμων** απάντησαν και υπογράμμισαν τον βασικό ρόλο της συσκευασίας τροφίμων.

Τα ενδιαφερόμενα μέρη τείνουν να πιστεύουν ότι το σχέδιο έκτακτης ανάγκης πρέπει να **επικαιροποιείται συνεχώς** και θα πρέπει να είναι **προσαρμόσιμο στις εξελισσόμενες κρίσεις**, ενώ η αξιολόγηση μετά την κρίση θα είναι ζωτικής σημασίας.

³ Το οποίο προβλέπεται ήδη στην ανακοίνωση της Επιτροπής με τίτλο: Κατευθυντήριες οδηγίες σχετικά με την άσκηση της ελεύθερης κυκλοφορίας των εργαζομένων κατά τη διάρκεια της έξαρσης της νόσου COVID-19.